

“AKUT DÖNEMDE”

TRAVMA/KRİZ DURUMLARINDA KULLANILACAK KONTROL LİSTELERİ, FORMLAR, ÖNERİLER

HAZIRLAYANLAR

BÜYÜKÇEKMECE İLÇE PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE
KRİZE MÜDAHALE EKİP ÜYELERİ

MÜMİN EREN ATAKOL
İNCİ GÜRHAN
MÜFİDE ÇIRAK
YASEMİN TURGUT
GİZEM GÜNERHAN

ARALIK
2020

Biz Büyükçekmece İlçesi Psikososyal Koruma, Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi olarak travma/kriz durumunda (akut dönemde) olayın yaşandığı o ilk an neleri nasıl yapmalıyız 'a cevap oluşturacak bir çalışma yaptık.

Evet, o ilk an çok bildiğimiz durumları bile hatırlayamayabiliriz. İşte kriz anında ilk etapta bize yol gösterecek tüm travma türlerine ilişkin kontrol listeleri oluşturduk. Ekip başkanı, basın sorumlusu vb. Üyelerin kullanacağı yol gösterici listeler güncel kaynaklardan yararlanarak hazırlanmıştır.

Kontrol listelerindeki her bir madde; yaşanan olayın, kültürel yapıların, öğrencilerin yaş ve gelişim dönemlerine göre değişiklik gösterecektir. Her bir madde o anki duruma birebir uygun olmayabilir. Olaya göre farklılık gösterir. Yaşanan olayın özellik ve özgünlüğüne, etkilenen kişilerin durumlarına göre değişiklik gösterir.

Önemli noktalardan biri Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutulması ve muhafaza edilmesidir. Diğer taraftan yardım sunan ruh sağlığı çalışanı ya da ekip üyelerinden birisinin yaşanan olaydan etkilenmiş olma ihtimali de çok yüksektir. Böyle bir durumda destek grupları oluşturmak ve bu gruplardan yardım almak lazım.

Okullarda yaşanan intihar, cinsel istismar ve ihmal olaylarında oldukça hassas ve dikkatli olmakta fayda var. Kişilerin mahremiyetleri önem verilmeli. İkinci travmaların yaşanması engellenmelidir.

Biz yetişkinleri en çok zorlayan travma türlerinden biri olan ölümün çocuklara açıklanması ve yas sürecinin nasıl işlenmesi gerektiği ile ilgili çocuklarla nasıl iletişim kurulacağıdır. Bu duruma ilişkin öğretmen ve ailelerin nasıl iletişim kurmasına yönelik öneriler ekiplere ışık tutacaktır.

Kriz sürecinde(akut dönemde) ilk dört gün sürecin nasıl yönetileceği ve bu süreçte kullanılacak güncel formlar eklenmiştir.

Bu çalışmadan yararlanacak Rehber Öğretmen/ Psikolojik Danışmanlara, okul/ilçe ekiplerine kolaylıklar dilerim...

Hayrullah CAN
RAM MÜDÜRÜ

PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİP BAŞKANI KONTROL LİSTESİ

İLÇE	OKUL	TARİH
------	------	-------

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1	Ekibin başkanı Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin hızlı bir şekilde toplanmasını sağladı.		
2	Olayın okulda gerçekleşmesi durumunda, olay yerini güvenlik çemberine aldı.		
3	Olay ders saatinde gerçekleştiyse, olayın içeriğine göre gerekli önlemler alınarak öğrencilerin olay yerini görmemesi sağlandı.		
4	Bütün öğrencilerin ve personelin fiziki güvenliği sağlandı.		
5	Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi içinden daha önceden belirlenen güvenlik, müdahale, çevre ile irtibat, cenaze, medya paylaşımı sorumlularının göreve başlamaları sağlandı.		
6	İhtiyaca göre polis ve/veya ambulans (gerekli durumlarda) çağırıldı		
7	Olay hakkında ilgili üst kurumların, mevcut durum ve yapılacaklarla ilgili bilgilendirilmesi sağlandı.		
8	Olay hakkında(gerekli durumlarda) öğretmenlere, okul personeline ve velilere – varsa- mesaj sistemi üzerinden kısa, net ve doğru bir bilgilendirme yapıldı. (İstismar durumları hariç)		
9	Olayın içeriğine göre gerekirse güvenlik açısından öğrencilerin, velilerin gözetiminde okuldan ayrılmaları sağlandı. (Burada ikinci derecede yakın akraba iletişim bilgilerinin de olması önemlidir.)		
10	Bilgi kirliliğine yol açmamak için en kısa sürede, tüm okul personeline olayla ilgili net ve doğru bilgi verildi.		
11	Gerekli durumlarda öğrenci bilgi notu hazırlandı ve dağıtımı sağlandı.		
12	Olay günü okula gelmemiş öğrenciler tespit edildi. Bireysel bilgilendirme ve müdahale yapıldı.		
13	Görevlerini sürdüremeyecek durumda olan, etkilenmişlik düzeyi yüksek öğretmen ve personel belirlendi ve gerekli yardımı almaları sağlandı.		
14	Öğretmen bilgi notunun (gerekli durumlarda) hazırlandı ve dağıtımı sağlandı.		
15	Veli bilgilendirme mektubunun (gerekli durumlarda) hazırlandı ve dağıtımı sağlandı.		
16	Öğrencilerin ve personelin etkilenme düzeyleri gözlemlenerek ve bireysel müdahale gerekenleri tespit edildi ve ilgili yerlere yönlendirildi.		
17	Görevli öğretmenlerin derslerinin boş geçmemesi için gerekli düzenlemeler yapıldı.		
18	Müdahaleler öncesinde krize müdahale ekibinin çalışma ortamında ve rehberlik servisinde gerekli fiziksel düzenlemeler yapıldı.		
19	Krize müdahale ekibinin çalışmalarını kolaylaştırmak üzere ihtiyaçlarının temin edilmesini sağlandı.		
20	Okul/ilçe ekibinin desteğe ihtiyaç duydu ve (EK -2 destek talep formunu) il/ilçe ekiplerinden destek istendi.		
21	Okulda rutin işleyişe mümkün olduğunca çabuk dönülmesi ve normal müfredata devam edilmesi sağlandı.		
22	Gerekli formlar EK-1 ,EK-3, EK -4 dolduruldu.		
23	Krize Müdahale Ekibinin gün sonunda yapacağı paylaşım ve değerlendirme toplantıları planlandı (Bu süreç kriz durumu sona erene kadar devam etmelidir.)		
24	Gün sonunda Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ile paylaşım ve değerlendirme toplantısı yapıldı.		
25	Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlandı		
26	Travma/kriz durumundan etkilenen bireylerin kayıtları gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		

GÜVENLİKTEN SORUMLU EKİP ÜYESİNİN KONTROL LİSTESİ

İLÇE	OKUL	TARİH

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1.	Olay günü okul giriş-çıkış ve ders saatlerinde esneklik olabilir ancak sonraki günlerde çalışma saatlerinin düzenli olmasını sağlayın.		
2.	Okuldan erken ayrılmak isteyen öğrencilerin prosedürleri takip ettiğinden emin olun.		
3.	Okula giren-çıkan kişileri takip etmesi ve basın mensuplarını uzakta tutması için okul güvenlik görevlisini bilgilendirin.		
4.	Belirli zorluklar yaşadığını gözlemlediğiniz öğrencilere dikkat edildi ve okul psikolojik danışmanı ile konuşması için yönlendirildi.		

MEDYA İLE İLETİŞİMDEN SORUMLU EKİP ÜYESİNİN KONTROL LİSTESİ

İLÇE	OKUL	TARİH	
NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1.	Medya ile bilgi paylaşımının tek kişi (okul müdürü) tarafından yürütülmesini sağlandı.*		
2.	Okul rehber öğretmeni/psikolojik danışmanı ile birlikte hazırlanan metinde detay içermeyen, olay hakkında kısa bilgilendirme yapıldı. (Olayı anlaşılabilir ancak genel hatlarıyla anlatın, gereksiz detaylara girmeyin).		
3.	Okul tarafından planlanan, yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verildi.		
5.	Olayı anlatırken kişilerin kişisel bilgilerinin gereksiz yere paylaşılmamasını sağlandı.		
6	Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlandı		
7	Henüz bilgi edinilmemiş konular için “henüz bu konuda bilgi sahibi değiliz, sahip olduğumuz bilgileri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz” şeklinde açıklama yapıldı.		
8	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin kayıtları gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		

***NOT: Gerek duyulması halinde basına, yaşanan olayla (istismar durumu hariç) ilgili, bölgedeki mülki amir ya da görevlendirdiği yetkili bir kişi bilgi verir.**

BÜYÜKÇEKMECE REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

DOĞAL AFET (deprem, yangın vb.) DURUMU

İLÇE	OKUL	TARİH
------	------	-------

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (Açıklama)
----	-----------------	---------	--------------------------

DEPREM

1	Ekip başkanı Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi hızlı bir şekilde toplandı.		
2	Sallantı sona erdikten sonra deprem anında devreye giren alarmı kapatıldı, mikrofondan okulun derhal boşaltılması için anons yapıldı.		
3	Okulun tüm kapıları derhal açıldı.		
4	Bütün öğrencilerin ve personelin fiziki güvenliği sağlandı.		
5	Okul içinde tüm öğretmen ve personele dönük görev dağılımları yapıldı.		
6	Öğrenciler okul binasından mümkün olduğunca uzakta tutuldu.		
7	Acil müdahale için ilgili kişi ve kurumlarla bağlantı kuruldu. (emniyet, itfaiye, ambulans, hastane, veli vb.),		
8	Okul içinde gerekli iletişimin sürekliliği sağlandı.(toplantılar, yazılı duyurular vb. yoluyla)		
9	Okulun tamamen boşaltılıp boşaltılmayacağına karar verildi.		
10	Okul birimlerinin ve okula giriş-çıkışların kontrolü sağlandı.		
11	Deprem sonrasında ihtiyaçlar doğrultusunda öğrenci, öğretmen ve velilere TSSB ile ilgili çalışma yapıldı.		
12	Olaydan birinci derece etkilenen öğrencilerin aileleri ile bağlantı kuruldu.		
13	Yapılacaklar hakkında ailenin onayı alındı ve işbirliği yapıldı.		
14	Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlandı		
15	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin kayıtları gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		
16	Normal aile, toplumsal, iş ve okul rollerini kaldıkları yerden devam etmelerini kolaylaştırmaya ve desteklemeye çalışıldı.		
17	Olayın ardından olabildiğince çabuk bir şekilde çocuğun olağan yaşamına dönmesi için ailelerin, okulun gerekeni yapması sağlandı		

YANGIN

1	Ekip başkanı Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi hızlı bir şekilde toplandı.		
2	İtfaiye, sağlık ekipleri ve İl Ekibi'ne olayla ilgili bilgi verildi.		
3	Binanın hızla boşaltılması yönünde anons yapıldı.		
4	Binanın hızla boşaltılması için okulun tüm kapılarını açıldı.		
5	Elektrik ve gaz bağlantıları kesildi.		
6	Yangında kurtarılacak evrakların acilen tahliye edilmesini sağlandı.		
7	Bina tamamen boşaltıldı.		
8	Bina boşaltıldıktan sonra öğrencileri listeden tek tek kontrol edildi.		
9	Yangın sonrasında ihtiyaçlar doğrultusunda öğrenci, öğretmen ve velilere TSSB ile ilgili çalışma yapıldı.		
10	Olaydan birinci derece etkilenen öğrencilerin aileleri ile bağlantı kuruldu.		
11	Yapılacaklar hakkında ailenin onayı alındı ve işbirliği yapıldı.		
12	Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlandı		
13	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin kayıtları gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		
14	Olayın ardından olabildiğince çabuk bir şekilde çocuğun olağan yaşamına dönmesi için ailelerin, okulun gerekeni yapması sağlandı		
15	Normal aile, toplumsal iş ve okul rollerini kaldıkları yerden devam etmelerini kolaylaştırmaya ve desteklemeye çalışıldı.		

İHMAL ve İSTİSMAR DURUMU

İLÇE	OKUL	TARİH
------	------	-------

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1	Olayın gizliliğinin sağlanması açısından ortamın kalabalık olmaması sağlandı. (Olayla ilgisi olmayan öğretmen, öğrenci vs. uzaklaştırılır.)		
2	Olayı yaşayan öğrenci sessiz sakin bir yere mümkünse rehber öğretmen/psikolojik danışman odasına alındı.		
3	Öncelikle öğrencinin rahatlaması sağlandı. (Ağlama krizi, sinir krizi, şiddetli nefes zorlukları vb. varsa sakinleştirilmeli) gerek duyulması halinde sağlık ekibi arandı.		
4	Öğrencinin olayın üzerinden ilk 72 saat içinde temizlenmemesi gerektiği bilgisi verildi (banyo yapmaması, kıyafetlerini yıkamaması vb.)		
5	Rahatlaması ve sakinleşmesi sağlandıktan sonra kendimizi tanıtır (eğer okulunda rehber öğretmen/psikolojik danışman yoksa) sadece senin yanımdayım, anlatmak istersen seni dinlemek için buradayım bilgisi verildi. rahatsız edebilecek hiçbir soru sorulmadı.		
6	Öğrenci sakin ve kendini daha rahat hissettiğinin anlaşılması üzerine bilgilendirme yapıldı. "Emniyette senden bize anlattıklarınızı anlatman istenecek, sağlık kontrolü olacak, sana orada psikologlar eşlik edecek vs." gibi süreci netleştiren adımlar anlatıldı.		
7	Ailesinin tepkilerinden korkması durumunda "Bizler, okul idaresi kişiler bu süreçte yanındayız. Ailenle görüşmeleri de yapacağız, ailenin destek olması için gereken şeyleri yapacağız." gibi açıklamalar yapıldı.		
8	Öğrencinin okulunda varsa kendi rehber öğretmen/psikolojik danışmanı yoksa krize müdahale ekibinden bir uzmanla (rehber öğretmen/psikolojik danışman) yalnız kalması sağlandı.		
9	Olayı öğrenciden ilk duyan kişi ile görüşme yapıldı ve görüşme tutanak altına alındı.		
10	İstismar durumunu dışarda yaşadığıysa, aile okula çağırıldı ve bilgilendirme uzman tarafından yapıldı. Eş zamanlı olarak kolluk kuvveti de bilgilendirildi.		
11	İstismar durumu aile içerisinde gerçekleşmiş ise aile bilgilendirilmeden direk kolluk kuvvetleriyle (emniyet, savcılık) irtibata geçildi.		
12	Emniyetten gelen polislerin sivil kıyafetli olması, resmi araçla gelmemesi hususlarına özen gösterilmesi için kolluk kuvvetleri bilgilendirildi.		
13	Öğrencinin güvenebileceği ailesi ya da (istismarcı aileden biriyse) öğretmeni polis aracına gidene kadar eşlik etmesi sağlandı.		
14	Öğrenciden ya da öğrencinin olayı anlattığı kişiden alınan tüm bilgilerin emniyete eksiksiz anlatılmasına dikkat edildi.		
15	İstismar durumunda öncelik, öğrenci mahremiyetini korumaktır. Bu sebeple gizlilik ilkesi çerçevesinde hareket edildi.		

BÜYÜKÇEKMECE REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

16	İstismara uğrayan çocuğun güvenliği (okulda gerçekleşmiş ise) sağlandı, istismar ortamından ve istismarcıdan uzaklaştırıldı.		
17	Çocuk, aile üyelerinden biri tarafından istismara uğramış ise, Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile iletişim kurularak gerekli işlemler başlatıldı.		
18	Bildiriminden sonra istismara uğradığı evde kalmaması (istismarda bulunan aile üyelerinden biri ise) sağlandı.		
19	Çocuktan alınan bilgi doğrultusunda okulun bulunduğu bölgedeki Çocuk Şube Müdürlüğü/ Polis Merkezi/ Çocuk İzlem Merkezi(ÇİM)/Cumhuriyet Savcılığına bildirim yapıldı.		
20	Çocuğun istismara ilişkin verdiği beyanının (İstismar durumlarında öğrenciden alınan bilgiler, herhangi bir kanıt sunmak zorunda olmadan bildirimde kullanılabilir). doğruluğu sorgulanmadı.		
21	Çocukların aileleri, okula görüşmeye aynı anda çağrılmadı.(İstismar okulda ve öğrenciler arasında gerçekleşmiş ise)		
22	İstismara uğrayan öğrenci kadar istismarcı da korunmalı ve güvenliği sağlandı.		
23	Öğrenci ya da öğrencilerin mahremiyetine ve olayın gizliliğine dikkat edildi.		
24	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylerin kayıtları gizlilik ilkesi ve etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		

ÖLÜM VE YAS TRAVMASI

İLÇE	OKUL	TARİH
------	------	-------

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1	Ölüm durumunda taziyelerinizi sunmak, cenaze töreninin detaylarını öğrenmek, okulun yapabileceklerini ve diğer öğrencilere hangi bilgilerin verileceğini sormak üzere vefat eden öğrencinin ailesi ile iletişime geçildi?		
2	Velilere bilgi (gerek duyulması halinde) mesajı atıldı.		
3	Velinin adı mesaj sisteminden, öğrencinin adı sınıf listelerinden çıkarıldı.		
4	Ölüm olayının yaşandığında bilgilendirme, tüm öğrenciler aynı zamanda (yurtlarda ya da okulda ilk ders saatlerinde) yapıldı.		
5	Olayın ertesi günü yapılacak sabah töreninde okul idaresi, ölümle ilgili duygularını basit ve diğer öğrencilerin duygu dünyasını dikkate alarak ifade etti.		
6	Haberin doğruluğu kontrol edilerek, detayları öğrenildi. Öğrencilere olay hakkında basit, net ve doğru bilgi verildi.		
7	Öğrencilerin ölen arkadaşları için okulun bir bölümünde anma amaçlı köşe oluşturmasına ya da anma töreni yapmasına izin verildi.		
8	Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve psikolojik danışman iş birliği ile ölen öğrencinin yakın arkadaşları ya da etkilenme düzeyi yüksek öğrenciler için ilk 24 saat içinde acil destek planı oluşturuldu.		
9	Ölüm nedeni intihar ise “anma köşesi” ya da “anı defteri” oluşturulmamalı ancak öğrenciler tarafından bu konuda gelen yoğun talepler var ise 3 günü geçmeyecek biçimde öğrencilerin duygularını yazılı olarak ifade etmelerine (mektup vb.) olanak sağlandı.		
10	İntihar eden öğrencinin cenaze törenine katılmak isteyen öğrencilere ancak velileri ile birlikte törene katılabilecekleri açıklandı.		
11	Ölüm nedeni intihar ise, intiharın kahramanca, özendirici ve model alınabilecek bir davranış gibi gösterilmemesi için önlemler alındı.		
12	Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilere olay hakkında nasıl bilgi vermeleri gerektiği ve dikkat etmeleri gereken noktalar için bilgi notu hazırlandı.		
13	Olaydan birinci derecede etkilenen ve risk altındaki öğretmenler, öğrenciler belirlenerek ihtiyaç halinde destek alabilmeleri için gerekli sağlık kurumlarına yönlendirildi.		
14	Öğrenciler ihtiyaç duymaları halinde yardım istemeleri konusunda teşvik edildi.		
15	Krize Müdahale Ekibi tarafından travma/krizden etkilenen öğrencilere, öğretmenlere ve velilere travma sonrası stres bozukluğu bilgilendirmesi yapıldı.		
16	Okulda öğrenci ve personele; bilgi edinilmemiş konular için “Henüz bu konuda bilgi sahibi değiliz. Sahip olduğumuz bilgileri sizinle paylaşmaya devam edeceğiz.” biçiminde bir açıklama yapıldı.		
17	Bireylerin kişilik haklarının korunmasına özen göstererek kamuoyu bilgilendirme notu hazırlandı.		
18	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		
19	Normal aile, toplumsal iş ve okul rollerini kaldıkları yerden devam etmelerini kolaylaştırmaya ve desteklemeye çalışıldı.		
20	Olayın ardından olabildiğince çabuk bir şekilde çocuğun olağan yaşamına dönmesi için ailelerin, okulun gerekeni yapması sağlandı		

TERÖR TRAVMASI

İLÇE	OKUL	TARİH

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1	Güvenlik birimlerinden yardım istendi.		
2	Okulu güvenli hale getirildi, tedbirler alındı.		
3	Olaylar hakkında ön bilgi toplandı.		
4	Üç dalganın gelişine (polis, medya ve aileler) hazırlık yapıldı.		
5	Güvenliğin artırılması sağlanmalı.		
6	İhtiyaç halinde acil tıbbi yardım veya kurtarma çalışmaları yapılması için yardım alındı.		
7	Üst makamlara bilgi verildi. (İlçe Milli Eğitim ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü)		
8	Okul personeli bilgilendirildi.		
9	Okulun boşaltılıp boşaltılmayacağı kararlaştırıldı.		
10	Olayların öğrencilere duyurulması ya da duyurulmamasına karar verildi.		
11	Gerek duyulması halinde toplu duyurular yapılmasına ancak bunun sınıflarda küçük gruplar halinde yapılmasına karar verildi.		
12	Olayların velilere nasıl duyurulacağı planlandı.		
13	Olayın duygusal veya romantik bir biçimde aktarımından kaçınıldı (Özendirecek davranışlardan kaçınmak için).		
14	Olaydan etkilenenlerin yakınlarına haber verildi.		
15	Olayın ardından olabildiğince çabuk bir şekilde çocuğun olağan yaşamına dönmesi için ailelerin, okulun gerekeni yapması sağlandı		
16	Hassas ve yüksek risk altındaki birey ve gruplar belirlendi.		
17	Temel kişisel alanı koruyacak güvenli bir alan oluşturuldu. (örneğin mahremiyet, sessizlik, özel eşyalar)		
18	Hayatta kalan sevdikleri, arkadaşları ve güvenilen kişilerle (iş yerinden mentörler gibi) tekrar bağlantı kurması sağlandı.		
19	Felaketzedelere günlük olağan yaşamlarına devam etmeleri için yardım edildi.(günlük rutin ya da ritüeller)		
20	Normal aile, toplumsal iş ve okul rollerini kaldıkları yerden devam etmelerini kolaylaştırmaya ve desteklemeye çalışıldı.		
21	Yas ve kayıpları için olaydan etkilenenlerin kültürel ritüellerini yerine getirmelerine imkân sağlandı.		
22	Terör saldırısından okul doğrudan etkilendiyse, olayla ilgili bilgi, belge ve görsellerin -varsa yaralı, can kaybı, hasar- okuldaki hiçbir görevli ya da öğrenci tarafından yazılı, görsel basın ya da sosyal medya aracılığıyla paylaşılmaması için gerekli önlemler alındı. (Tüm bilgiler sadece yetkililer ya da yetkilendirilmiş kişilerle paylaşılmalıdır).		
23	Tehdit geçer geçmez çocuklar aileleriyle en kısa sürede bir araya getirilmelidir. Çocuklar için ailenin son derece destekleyici ve güven verici olduğu unutulmamalıdır.		
24	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		

GÖÇ TAVMASI

İLÇE	OKUL	TARİH

NO	KONTROL LİSTESİ	YAPILDI	YAPILMADI (açıklama)
1	Kişi / ya da kişilerin güvenli barınma ve beslenme alanı ve sağlık hizmetlerinden yararlanması sağlandı.		
2	Kişi / ya da kişiler arasında göç esnasında diğer travma türlerini yaşayan öğrenciler belirlendi.		
3	Fiziksel ve genel sağlık kontrollerinin yapılıp yapılmadığı araştırıldı.		
4	Ekonomik destek ihtiyaçlarının olup olmadığı araştırıldı.		
5	Durumları hakkında ön bilgi toplandı. (Kişinin geldiği yer, geliş nedeni....)		
6	İhtiyaç halinde acil tıbbi yardıma ulaşmaları sağlandı.		
7	Göçle gelen öğrencilerle ilgili okul psikolojik danışmanı ve okul personeli bilgilendirildi.		
8	Göçle gelen öğrenci ile ilgili Sınıf arkadaşlarına ve gerekli durumda diğer öğrencilere bilgi verildi.		
9	Göç nedeniyle okullarına devam eden öğrencilerle ilgili, velilere (gerek duyulması halinde) bilgi verildi.		
10	Kişinin dil sorunu var mı ? Var ise iletişimin nasıl sağlanacağı (tercüman ,yakını vb.) belirlendi.		
11	Öğrenci ailesinden uzaktaysa ailesi ile nasıl iletişim kurulacağı tespit edildi.		
12	Öğrencinin yaş grubuna göre eğitim-öğretim imkanlarından faydalanması sağlandı.		
13	Kendi kültüründen kişilerle sosyal ve duygusal bağ kurması için yardım edildi.		
14	Günlük yaşamını nasıl sürdürebileceği konusunda yardım edildi.		
15	Göç etmiş öğrenciler dil problemi yaşayacakları için öncelikle dil kursuna yönlendirildi.		
16	Göç eden öğrenciler sosyal anlamda başarılı olabilecekleri kurslara yönlendirildi.		
17	Göç eden öğrencilerin okula devam durumları sıkı takip edilip, devam takip çalışmaları yapıldı.		
18	Göç eden öğrencilerin uyum ve gruplaşma sıkıntılarının çözümü için diğer öğrenciler ile birlikte çalışacakları ders içi ve ders dışı etkinlikler planlandı.		
19	Göç eden öğrencilerin şiddet sorunu için gerekirse profesyonel yardım almaları için okul psikolojik danışmanları ile birebir görüşmeleri sağlandı.		
20	Göç eden öğrencilerin kültürel özellikleri, yaşam biçimleri, göç öncesi, göç anı ve göç sonrası yaşanan sorunlar hakkında bilgi alındı.		
21	Kimlik ve kültürel özelliklerine ve inançlarına duyarlık göstermesine dikkat edildi.		
22	Farklı kültürlere mensup öğrencilerin aile yapılarını, hiyerarşilerini, değer ve inançlarını, yaşadığı toplumun özelliklerini ve ailedeki destek kaynakları öğrenildi.		
23	Travma/kriz durumlarından etkilenen bireylere ilişkin kayıtları başta gizlilik ilkesi olmak üzere etik kurallara uygun bir şekilde tutuldu ve muhafaza edildi.		

İL/İLÇE/OKULDA YAŞANAN (AKUT DÖNEMDE) KRİZ VE TRAVMATİK BİR OLAYDAN SONRA İLK DÖRT GÜN İZLENECEK YOL

1. GÜN YAPILACAKLAR

- 1.Ekip başkanı Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinin hızlı bir şekilde toplanmasını sağlanmalı.
- 2.Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi başkanı ekiple sabah erken saatlerde bir gözden geçirme toplantısı yapar. Bu toplantıda alınacak önlemler ve yapılacaklar konusunda bilgilendirme yapılır.
3. Bilgi kirliliğine yol açmamak için en kısa sürede, tüm okul personelinin katılacağı, olayla ilgili net ve doğru bilginin verileceği bir bilgilendirme toplantısının yapılması sağlanmalıdır.
- 4.Olay hakkında ilgili üst kurumların, mevcut durum ve yapılacaklarla ilgili bilgilendirilmesi sağlanmalı.
- 5.Olay hakkında öğretmenlere, okul personeline ve velilere –varsa- mesaj sistemi üzerinden kısa, net ve doğru bir bilgilendirme yapılmalı. (**istismar durumları hariç**)
- 6.Olayın içeriğine göre gerekirse güvenlik açısından öğrencilerin, velilerin gözetiminde okuldan ayrılmaları sağlanmalıdır (**burada ikinci derecede yakın akraba iletişim bilgilerinin de olması önemlidir.**)
- 7.Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi ve psikolojik danışman iş birliği ile olaydan etkilenme düzeyi yüksek öğrenciler için ilk 24 saat içinde acil destek planı oluşturulmalı.
- 8.Her dersin başında öğrenciler (öğretmen değişimi olmuş ise) olanlar konusunda konuşmaya teşvik edilir. Öğretmenler sıkıntı ve zorluk yaşayan öğrencilerin olup olmadığına dikkat ederler. Tespit ettikleri riskli öğrencileri okul müdürüne ve okul eylem ekibine bildirir.
- 9.Öğretmenler normal aktivitelere olabildiğince uygun olan bir noktada başlamaya çalışmalı.
- 10.Gün sonunda yine çalışanlar ve Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi gözden geçirme toplantısı yaparlar. Bu toplantılarda riskli öğrenci tespit etmiş olan öğretmenler öğrencileri okul psikolojik danışmanına bildirir. Elde edilen bilgiler paylaşılır.
- 11.Toplanan bilgiler ışığında **gerekirse** uygun olanlar medya ile paylaşılabilir.

2. GÜN YAPILACAKLAR

- 1.Günün başında erken saatlerde okul çalışanları ve okul eylem ekibi bir gözden geçirme toplantısı yapar. Elde edilen bilgiler ve yapılabilecekler kısaca gözden geçirilir.
- 2.Kriz merkezi açık tutulur isteyen öğrenciler başvurabilirler. Yüksek riskli öğrenciler ikinci günden itibaren yoğun tedavi alabilecekleri tedavi kurumlarına sevk edilirler.
- 3.Derslere tekrar başlanır.
- 4.Öğretmenlerden yine de riskli öğrencileri tespit etmeleri ve var olanları izlemeleri istenir.
- 5.Psikolojik Danışman geç gelen, gelmeyen öğrencilere ait raporları incelemeye devam eder.
- 6.Dolaşan dedikodular not edilir. Olumsuz olanlar önlenmeye veya bilgilendirme yoluyla ortadan kaldırılmaya çalışılır.

3. GÜN YAPILACAKLAR

- 1.Kriz merkezi açık tutulur.
- 2.Riskli öğrenciler ve personel profesyonel yardıma yönlendirilir.
- 3.Bu öğrencilerin velileri durumdan haberdar edilir.
- 4.Riskli öğrencilerin velileri ile temas sürdürülür.

5.Okul eylem ekibi mümkünse en çok etkilenen sınıflardaki öğrenciler için normalleştirme ve bilgilendirme toplantıları yapar.

6.Okul personeli hal ve tavırlarında değişiklik gösteren öğrencileri izlerler. Özellikle ajite, sinirli, içe kapanık, geç gelen, depresyonda olan öğrenciler yakın takibe alınır.

4.GÜN YAPILACAKLAR

1.Kriz merkezi günün sonuna kadar açık tutulmalıdır. Beşinci günden itibaren kapanmalıdır.

2.Duyurular devam etmelidir.

3.Öğrenciler tüm öğretmenler tarafından yaşananları bir kenara koyup yollarına devam etmeleri konusunda yüreklendirilir.

4.Tüm okul personeli öğrencilerde tek tek veya grup olarak değişiklikleri izlemeye devam ederler.

SONRAKİ GÜNLERDE YAPILACAKLAR

Riskli öğrencilerin ve öğrenci gruplarının takibine devam edilmeli.

PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ GÖZLEM FORMU

Okul	
Tarih	
Yönetici Sayısı	
Öğretmen Sayısı	
Öğrenci Sayısı	
Çalışma Yapılması Planlanan Kişi Sayısı	Öğrenci Öğretmen Veli Diğer
Eğitim-Öğretim Başlama Bitiş Saatleri	
Toplantı Salonu	() Var () Yok Kapasite:
Bireysel Görüşmeye Uygun, Kullanılabilecek Oda Sayısı	
Grupla Görüşmeye Uygun, Kullanılabilecek Oda Sayısı	

TRAVMA/KRİZ DURUMU

☐ Kaza	☐ İntihar
☐ Şiddet	☐ İstismar
☐ İhmal	☐ Doğal Afet
☐ Ölüm	☐ Diğer.....
☐ Terör	

TRAVMA/KRİZ DURUMU (Ayrıntılarıyla açıklanacaktır)

--

TRAVMA/KRİZ DURUMU MEYDANA GELDİĞİ ANDAN İTİBAREN YAPILAN ÇALIŞMALAR

--

TRAVMA/KRİZ DURUMUNDAN ETKİLENEN KİŞİLERİN BİLGİLERİ

(Bireysel olarak çalışılması gereken kişiler öncelik sırasına göre yazılacaktır. Gerekğinde bu bireyler grup çalışmasına dahil edilebilir.)

Sıra	Adı Soyadı	Kişinin Unvanı (Öğretmen, öğrenci, veli diğer personel vb.şeklinde doldurulmalıdır)	Etkilenme Durumu

TRAVMA/KRİZ DURUMUNDAN ETKİLENEN GRUPLARIN BİLGİLERİ

(Etkilenme durumuna göre öncelikli olarak çalışılması gereken grup sırasına göre doldurulmalıdır.)

Sıra	ÇALIŞMA GRUBU (Öğretmen, öğrenci, veli, diğer)	Etkilenme Durumu	Kişi Sayısı

BİLGİ ALINAN KİŞİLERİN İLETİŞİM BİLGİLERİ

Sıra	Adı Soyadı	Görevi	Cep Tel	E-Posta

OKUL PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİNİN YAPTIĞI ÇALIŞMALAR

--

ÖNCELİKLİ YAPILMASI GEREKEN ÇALIŞMALAR:

--

PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE EKİBİ

Sıra	Adı Soyadı	Kurumu	Cep Tel	E-Posta

**PSİKOSOSYAL KORUMA ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ DESTEK
TALEP FORMU**

(Krizе müdahaleyi yapan psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi tarafından desteğe ihtiyaç duyulduğunda doldurularak il/ilçe psikososyal koruma önleme ve krize müdahale ekibine bildirilecektir.)

Okul /İlçe Adı	
Adres/Telefon	
Öğrenci Sayısı	
Şube Sayısı	
Öğretmen Sayısı	
Okul Müdürü Adı-Soyadı/Cep Tel	
Rehberlik Öğret. Adı-Soyadı/Cep Tel	
Travmaya/Krizе Yol Açan Olayla İlgili Bilgi (Yeri, Saati, Tarihi, Nasıl Geliştiği)	
Okul/İlçe ekibinin destek isteme nedeni (Okul/İlçe ekibinin olaydan etkilenmiş olması, personel kapasitesinin yetersiz olması vb.)	
Grupla Görüşmeye Uygun, Kullanılabilecek Oda Sayısı	
Risk Altında Olduğu Düşünülen Kişi Sayısı	Öğrenci Öğretmen Veli Diğer
Okul/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Tarafından Yapılan Çalışmalar	☐ İlk yardım müdahalesinin yapılması ☐ Güvenlik önlemlerinin alınması ☐ Sağlık ve güvenlik ekipleriyle iletişime geçilmesi ☐ İl/İlçe mem'e bilgi verilmesi ☐ Görev dağılımının yapılması ☐ Öğretmenlerin bilgilendirilmesi ☐ Öğrencilerin bilgilendirilmesi ☐ Velilerin bilgilendirilmesi ☐ Yardımcı personelin bilgilendirilmesi Psikososyal destek programlarının uygulanması ☐ Öğrenci oturumu ☐ Öğretmen oturumu ☐ Veli oturumu ☐ Bireysel çalışmaların yapılması ☐ Grup çalışmalarının yapılması ☐ Diğer.....

İşbirliği Yapılan Kurumlar	
İl/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibinden Yapılması Talep Edilen Çalışmalar	Psikososyal destek programlarından ☐ Öğrenci oturumu ☐ Öğretmen oturumu ☐ Veli oturumu ☐ Bireysel çalışmalar ☐ Grup çalışmaları ☐ Öğrenci bilgilendirme/eğitim çalışmaları ☐ Öğretmen bilgilendirme/eğitim çalışmaları ☐ Veli bilgilendirme/eğitim çalışmaları ☐ Yardımcı personel bilgilendirme/eğitim çalışmaları ☐ Diğer.....

...../...../.....

OKUL/KURUM MÜDÜRÜ

PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ ÇALIŞMA RAPORU

(İl/İlçe/Okul Psikososyal Koruma, Önleme Ve Krize Müdahale Ekibi tarafından müdahale süresine göre günlük, haftalık, aylık periyotlarda doldurulacaktır.)

Okulun Adı	
Olay	
Çalışma Yapılan Tarihler	
Çalışmayı Yapan Ekip Üyeleri	
Yapılan Çalışmalar (Psikososyal Destek Programı)	Uygulanan Etkinlik/Oturum: Uygulanan Kişi/Grup:
Yapılan Diğer Çalışmalar	
Yapılan Çalışmaya Katılan Kişi Sayısı	☐ Öğrenci ☐ Öğretmen ☐ Veli ☐ Yardımcı Personel ☐ Diğer
Görüş ve Öneriler	
İzleme İçin Planlanan Çalışmalar	

...../...../.....

İmza

İmza

İmza

İmza

İmza

(Psikososyal Koruma Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Tarafından İmzalanacak)

PSİKOSOSYAL KORUMA, ÖNLEME VE KRİZE MÜDAHALE HİZMETLERİ İZLEME FORMU

(İl/İlçe/Okul Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi tarafından doldurularak bir örneği İl/İlçe Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibine iletilecektir.)

Okulun/İlçenin Adı	
Olayın Gerçekleştiği Tarih	
Olayın Özeti	
Müdahale Çalışmalarının Tamamlandığı Tarih	
İzleme Sürecinde Yapılan Çalışmalar	
Alınan tedbirlerin sonucuna ilişkin bilgiler (Devamsızlık, okula uyum, akademik başarı, sosyal uyum, sosyal destek kaynakları vb. durumlar açıklanacaktır.)	
Psikososyal destek hizmetleri kapsamında işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar ile kurum ve kuruluşların görüş/önerileri	

...../...../.....

İmza

İmza

İmza

İmza

İmza

(Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Ekibi Tarafından İmzalanacak)

ÖLÜM VE YASLA İLGİLİ ÖĞRETMENE NOT

ÖLÜM HAKKINDA KONUŞURKEN DİKAT EDİLECEK DURUMLAR

Bu noktada dinlemek konuşmaktan daha önemlidir. Çocuklar ya da ergenler sıkça neden ? ve bunu önlemek için ne yapabilirdim? Diye sorarlar. Bu sorulara verilebilecek basit cevaplar yoktur. Çoğu durumda bu sorular aslında onların hissettikleri çaresizlik ve pişmanlık duygularının bir ifadesidir. Bu tür sorularla karşılaşıldığında ölümün evrenselliğine değinmek önemlidir. Ölüm nedeni öğrencilerle genel olarak konuşulabilir. Söylenilen hiçbir şey yaşanan yası ortadan kaldıramaz ama öğrencilerin duygularını paylaşmaları için ortam sağlamak ve onları dinlemek iyileştirmenin ilk adımı olabilir.

Öğrenciler ile ölüm hakkında konuşurken dikkat edilecekler

Ölümlle ilgili doğru bilgiler verin. Ölüm konusuyla ilgili çocuktan bir şey saklamadan onun anlayabileceği bir dil kullanarak gerçekler söylenmelidir. Haber verme işinin ertelenmeden açık ve doğrudan fakat yavaş ve sakin bir biçimde kişiyi hazırlayarak güvendiği kişi tarafından ve güvendiği ortamda verilmesine dikkat edilmeli.

Ölüm haberinin yaş ve gelişim düzeyi dikkate alınarak uygun bir yöntemle, öğrencinin anlayacağı şekilde ifade edilmesine dikkat edilmeli. (Cennete gitti. Oradan bizi görüyor ya da orada bizi bekliyor. Gitti, kuş olup gelecek. yıldız oldu. O şimdi, uyuyor vb.)

Örneğin; “.....’ın ölme sebebi, .” bir trafik kazasıdır. Okul servisinin çarpması Sonucu ölmüştür.”

Ölüm şekline veya görsel detaylara odaklanmayın: Ölüm nedeni ve şekliyle ilgili görsel detaylara odaklanmak çeşitli imajlar oluşturabilir ve savunmasız çocukların tedirgin olmasına sebep olabilir.

Örneğin; “Okul servisinin çarparak onu öldürmesi gerçekten trajiktir. Şimdi’ın ölümünün sizi nasıl etkilediği ve bunu nasıl işleyebileceğimizi konuşalım”

Odağınız, her zaman kişinin nasıl öldüğü değil kayıp sonrası yaşanabilecek üzüntü, öfke ve yasla nasıl baş edileceği olmalı. Örneğin; “Kayıp ve yasla baş edebileceğimiz en iyi yöntemi nasıl bulabiliriz?”

Sorumluluk hissi üzerine konuşun: Sorumluluk hisseden ya da ölen kişi için bir şeyler yapabileceğini düşünen kişilerin endişelerini giderin. **Örneğin;**

“Bu ölüm sizin hatanız değil.”

“Olayları önceden bilemeyiz.”

“Yaşanacak olayları biz kontrol edemeyiz.”

Yardım arayışına teşvik edin: Çocukları, kendileri veya arkadaşları depresif hissettiğinde güvendikleri bir yetişkinden yardım istemeleri için cesaretlendirin. **Örneğin;**

“Konu ne olursa olsun size yardımcı olabilmek için buradayız. Siz ya da bir arkadaşınız endişeli ve depresif hissettiğinde gidebileceğiniz kişiler kimlerdir?”

“Birbirimize destek olacağımız ve dikkat edeceğimiz bir zamandayız. Eğer bir arkadaşınız hakkında endişe ediyorsanız, bunu güvendiğiniz bir yetişkine anlatmanız gerekir.”

ÖLÜM VE YASLA İLGİLİ VELİYE NOT

ÖLÜM HAKKINDA KONUŞURKEN DİKKAT EDİLECEK DURUMLAR

- 1.** Bir kayıp söz konusu olmadan önce bile, çocuklara yeri geldiğinde her canlının bir gün öleceği ve ölenin geri gelmeyeceği uygun bir dille anlatılmalıdır.
- 2.** Çocuklar ölüm kavramını sorgulamaya başladığında onlarla bu konu konuşulmalı, saklanmamalıdır. Ölüm konusunda çocukla konuşmamak onun kaygısını daha da arttıracaktır.
- 3.** Ölüm konusunu çocukla konuşmadan önce onun bu konuyla ilgili ne bildiği öğrenilmelidir. Doğru ve yanlışlar belirlenerek, hazır olduğu bir zamanda onunla konuşulmalıdır.
- 4.** Çocukla konuşurken, onun soruları ve düşünceleri dikkate alınmalıdır.
- 5.** Çocuk konuyu değiştirmek ister ve daha fazla dinlemek istemezse üstelenmemelidir.
- 6.** Çocuğun yaşı ve anlayacağı dil dikkate alınmalıdır. Yaşına uygun ve gerektiği kadar bilgi verilmelidir.
- 7.** Konuşacak kişinin sabırlı olması ve ölümle ilgili konuşmaktan rahatsızlık duymaması önemlidir.
- 8.** Çocuğa anlatılanların doğru olması, söyleme şekli kadar önemlidir. Seyahate gitti, uyudu gibi söylemler daha kaygı yaratıcıdır.
- 9.** Sorduğu soruların kaygısını gidermek için sorduğu unutulmamalıdır.
- 10.** Ölüm haberinin ardından çocuğa bundan sonra neler olacağı ile ilgili bilgi verilmelidir.
- 11.** Çocuğun hislerinin karmaşık olmasının normal olduğu, kayıp sonrası karmaşık duygular yaşanabileceği anlatılmalıdır.
- 12.** Çocuk için bir diğer önemli konu bu yaşanan sürecin ve zor günlerin geçeceği, normal hayatlarına dönecekleri konusunun konuşulmasıdır.
- 13.** Çocuğun ölen kişinin ardında konuşmaya hazır olup olmadığı bir diğer önemli konudur. Bunun için çocuğa “Konuşmak ister misin?” diye sorulmalıdır.
- 14.** Bir kayıp sonrasında çocuklarla konuşmayı başlatan kişi bir yetişkin olmalıdır. Çocuğun konuşmaya başlaması beklenmemeli, nasıl davranacağını bilemeyeceği düşünülmelidir.

ÖRNEKTİR

Öğrenci Bilgi Notu

Çok üzülererek size okulumuz öğrencisi /öğretmeni /çalışanı'nı kaybettiğimizi söylemeliyiz. Size elimizden gelen yardımı sağlamak için buradayız. Her insan hayatında kayıplar yaşayabilir. Yaşamış olduğumuz büyük kayıp.....
.....'nın ölümüyle ilgili bizlere ulaşan kesin bilgileri sizlerle paylaşmak için elimizden geleni yapacağız.

Kaybettiğimiz arkadaşınız İle ilgili sahip olduğunuz hatıraları bizlerle paylaşmak isteyebilirsiniz. Krize müdahale ekibi üyeleri ile konuşmak için daha acil bir ihtiyaç hissettiğinizde size yardımcı olmak için günün her saatinde hazır bulunan birileri olduğunu bilmenizi istiyoruz. (Burada öğrencilerin psikolojik destek verecek personele nasıl erişebilecekleri ve destek için işbirliği kurulan kurumları onlara söylemeniz gerekmektedir.)

Bu süreçte her birimiz'ın ölümüne kendimize göre farklı tepkiler verebiliriz, bu yüzden lütfen diğer arkadaşlarınıza saygılı davranın. Üzgün hissetmek, bir kaybın ardından verilebilecek normal bir tepkidir. Bazılarımız'ı yeterince iyi tanımıyor yada farklı duygular hissediyor olabilirken, bazılarınız ise daha derin üzüntü duyabilirsiniz. Bazılarınız derslere yoğunlaşmakta zorlanabilirken, bazılarınız kafasını ders çalışarak dağıtıyor olabilir.

Ölümün ardından yaşanan duygular hakkında daha fazla bilgi edinmek istiyorsanız okul psikolojik danışman size her zaman yardımcı olacaktır. Okul psikolojik danışmanı ile konuşmak isterseniz lütfen kendisiyle iletişime geçiniz. Size yardımcı olmak için burada olduğumuzu unutmayın.

ÖRNEKTİR

Veli Bilgilendirme Mektubu

(Elektronik posta veya posta yoluyla gönderilebilir)

Ölüm nedeninin belirlenemediği zaman

Okulumuz öğrencilerinden’ın hayatını kaybettiğini derin üzüntülerimle söylemek isterim. Ailesi ve arkadaşlarına sabırlar diliyoruz.

Ölüm haberi (bu sabah/dün) okulumuz öğrencilerine (öğretmenleri/rehber öğretmen/ müdür) tarafından verilmiştir. (Öğrencilerimize verilen bilgilendirme notunun bir örneğini ekte görebilirsiniz).

Ölüm nedeni servis aracının okul bahçesinde öğrenciye çarpması olarak belirlenmiştir. Konuyla ilgili bilgiler bize ulaştıkça, bunları sizlerle paylaşacağız.

Okulumuzun (ve ilçemizin) krize müdahale ekibi öğrencilerle tek tek yada gruplar halinde bu gün olduğu gibi önümüzdeki günler de de bir araya geleceklerdir. Çocuğunuzun daha fazla yardıma ihtiyacı olduğunu düşünüyorsanız lütfen okulla (ilgili kişiyle) iletişime geçin, sizi iletişimde olduğumuz bir uzmana yönlendirebiliriz.

Cenaze töreni ile ilgili bilgiler en yakın sürede sizlerle paylaşılacaktır. Çocuğunuz eğer cenaze törenine katılmak isterse, muhakkak ona eşlik etmenizi öneririz. Eğer tören okul saatlerine denk gelirse, yalnızca velisi izin vermiş öğrencilerin katılmasına izin verilecektir.

Herhangi bir sorunuz olduğunda benimle ya da okul rehberlik servisiyle iletişime geçmekten lütfen çekinmeyin.

Saygılarımla.

Okul Müdürü

GÖÇ İLE İLGİLİ ÖĞRETMENE NOT

GÖÇLE GELEN ÖĞRENCİNİN TRAVMATİK ANILARININ CANLANMASI DURUMUNDA YAPILACAKLAR

Öğretmenler önceden yaşanan travmatik anıların sınıf içerisinde hiç beklenmedik anda çocukta belirebileceği ve yoğun stres yaşayabileceği ihtimalini göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Bu anlamda öğretmenler aşağıda belirtilen bir dizi işlemi takip edebilirler (UNHCR, 2017).

- } Öğrenciyi sakinleştirmeden önce, kendi sakinliğinizden emin olun.
- } İsimleriyle seslenerek ve şu anki tarihi hatırlatarak güvende olduğunu söyleyin.
- } Şu ana gelememesi durumunda daha güçlü duyu uyarısı oluşturmak için biraz sesinizi yükseltin, ona kollarına hafifçe dokunacağınızı söyleyin.
- } Şimdiye gelen öğrenciye neler yaşadığını hızlı bir şekilde açıklayın.
- } Öğrenci buraya ve şimdiye geri döndüğünde, dinlenmesi ve kendine gelmesi için tatlı türü bir şey yemesi, su veya tatlı bir içecek içmesi için teşvik edin.
- } Sınıf içerisindeki bu yaşantıya tanık olan diğer öğrencilere; göçmen öğrencinin yaşadığı stres nedeniyle bu şekilde tepki gösterdiğini ve bazı zamanlar böyle tepkiler verebileceğini söyleyin. Ayrıca göçmen arkadaşlarının ruhsal olarak iyileşebilmesi için onların desteklerine gereksinim duyduğunuzu belirtin.
- } Farklı etnik kökene sahip olan kişilere karşı basmakalıp görüşlerinin farkında olması

KAYNAKLAR:

- 1.Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Psikososyal Destek Programı Uygulama klavuzu
2. Göç ve terör travması uygulama kitapları
3. psikososyal koruma önleme ve kirize müdahale genelgesi
4. Erdur-Baker, Ö. ve Doğan, T. (2016). Kriz Danışmanlığı. Pegem Akademik Yayıncılık